

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) *อนาคตผู้นำการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า* กรุงเทพมหานคร
ซัคเซสมี่เดีย
- จรีโชค วีระสย (2539) *สังคมวิทยาการเมือง* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จำนง อติวัฒน์ลิขิต และคนอื่นๆ (2533) *สังคมวิทยา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- จวนอรุณ อักษรเสื่อ (2549) "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม"
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เฉลิมเกียรติ ภาระเวช (2542) "บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นอีสานระหว่าง พ.ศ. 2481-
2495" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช,ดร. (2519) *วิชา ลัทธิทางการเมือง ส. 033* กรุงเทพมหานคร
อักษรเจริญทัศน์
- ชินรัตน์ สมสืบ (2548) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท* นนทบุรี สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชื่นจิตร โพธิ์ศัพท์สุข (2540) *ไตรลักษณ์รัฐ กับ การเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร
สถาบันนโยบายศึกษา
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2537) *ผู้นำการเมือง : แนวทางวิเคราะห์และกรณีศึกษา* กรุงเทพมหานคร
ออเรียลแทลสกอล่า
- ธีรวัชร ประนัดสุดจำ (2542) "แนวคิดและบทบาททางการเมืองของนายจำลอง ดาวเรือง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม ในช่วงปี พ.ศ. 2480 -2492"
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นิทัศน์ สุดสวัสดิ์ (2548) "คุณสมบัติของผู้นำทางการเมืองของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร"
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บวร ประพฤติดี, ทิพาพร พิมพ์สุทธ์และเฉลิมพล ศรีหงษ์ (2520ข) *สตรีไทย : บทบาทในการเป็น
ผู้นำการบริหาร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยเชชม

- บัณฑูร บุญสนอง (2542) "บทบาทผู้นำทางการเมืองของพลตรี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช : ศึกษากรณีการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2519" วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ประชัน รักพงษ์ (2520) "การศึกษาบทบาททางการเมืองในระบบรัฐสภาของรัฐบาลทหารและรัฐบาลพลเรือนในประเทศไทย (พ.ศ. 2481-2500)" วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพฑูริย์ ช่างเรียน (2541) *โครงการวิถีทรรศน์ ชุดโลกาภิวัตน์ ลำดับที่ 1* กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ภาชกร ศรีภูมิพุกษ์ (2548) "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มานะ สะมะแอ (2545) "บทบาททางการเมืองของนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา : ศึกษากรณีบทบาทการดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาในปี พ.ศ. 2539-2543" วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ยอดยี่ง โสภณ (2525) *รัฐธรรมนูญ ครบ.* กรุงเทพมหานคร บพิธการพิมพ์
- ราชกิจจานุเบกษา (10 ธันวาคม 2516) ประกาศแต่งตั้งสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ. เล่มที่ 90 ตอนที่ 161 ฉบับพิเศษ 10 ธันวาคม 2516
- รุ่งเจริญ สายพันธ์ (2540) "แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม : ระดับกลุ่ม/ชุมชน การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย" กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- วิชัย สังข์ประไพ (2543) *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง.* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิสาสินี จินตลิขิตดี (2545) "บทบาททางการเมืองของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิสุทธิ โพธิแท่น (2524) "ผู้ปกครองที่พึงประสงค์" *เสนาศึกษา* 32 (48): 3-18
- วินิจ เกตุขำ และ คำเพชร ฉัตรศุภสกุล (2522) *กระบวนการกลุ่มศึกษา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์

- ศักดิ์ดา ช่างเรือ (2536) "ความเมินห่างทางการเมืองของตำรวจจราจร" วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริพร พูนชัย (2547) "ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยหัวหน้าหอผู้ป่วยต่อความ
เป็นอิสระแห่งตนและความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ" วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เศาวนิต เศาวณานนท์ (2536) "ภาวะผู้นำ" สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2551 จาก
<http://www.nrru.ac.th/article/leadership/page7.1.html>.
- สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2545) *นโยบาย : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ*.
กรุงเทพมหานคร เติมาธรรม
- สมศักดิ์ มณีศรี (2544) "บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด : ศึกษา
เฉพาะกรณีสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์" วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สมศักดิ์ เนียมเล็ก (2544) "วิเคราะห์ความคิดทางการเมืองของพุทธศาสนิกชน" วิทยานิพนธ์
พุทธศาสนากับการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส ดั่งสุวรรณ และ สุทธิพงษ์ ธรรมมานุสรณ์. (2522) *จิตวิทยาสังคม
นนทบุรี ชัยศิริการพิมพ์*
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2546) "บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามทัศนะของประชาชน"
กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สุรพล พุฒคำ (2540) "แนวคิดและเครื่องชี้วัดการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประเทศ
ไทย การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย" กรุงเทพมหานคร
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สุจิต บุญบงการ (2534) *การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทาง
การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุจิต บุญบงการ (2542) *การพัฒนาทางการเมืองของไทย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (2540) "รายงานการวิจัยเรื่อง การบริหารการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนกรณีศึกษาโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เอกสารวิชาการ สดร"
17/2539. กรุงเทพมหานคร สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวง
มหาดไทย
- สุภาณี ปิยพสุนทรา (2533) *ภูมิปัญญาหยอดผู้นำของโลก*. กรุงเทพมหานคร ปีกนู้ด
- สุวิทย์ จันทร์แข่ง (2547) "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
จระเข้เผือก อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อมร รักษาสิทธิ์ และคณะ (2544) *การเมืองการปกครองไทย :ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*
กรุงเทพมหานคร วิ.เจ.พริ้นติ้ง
- อุทัย หิรัญโต (2546) *การเปลี่ยนแปลงสังคมกับศักยภาพของชุมชนไทย* กรุงเทพมหานคร สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยและสำนักพิมพ์อมรินทร์
- เอก อังสนานนท์ (2548) "บทบาทและความสำคัญของคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ
(ก.ต.ช.)." งานวิจัย การอบรมผลักสูตร ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่น 8
วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม
- เอกภพ ลิมปวิบูล (2548) "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- Almond and Powell (1966) *Comparative Political: A development Approach*.
Boston: Little Brown .
- Bass, Bernard M. (1950) *Leadership : Psychology and Organization Behavior*.
New York : Harper and Row.
- Bass, B and Avolio, B., (1990) *Manual for the Multifactor Leadership Questionnaire*.
Consulting Psychologist Press, Palo Alto, California.
- Burkhart, J. et al (1972). *Strategies for Political Participation*. Massachusetts: Winthrop.
- Burns, James MacGregor (1978) *Leadership*. NY: Harper & Row, Publishers.
- Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1987) "Toward a behavioral theory of charismatic
leadership in organizational settings". *Academy of Management Review*.

- Covey, Stephen R. (1989) *The 7 habits of highly effective people : Restoring the character ethic*. New York : A Fireside Book.
- Elgie, Robert. (1995) *Political leadership in liberal democracies*. New York : Palgrave Macmillan.
- Huntington, Samuel P. and Nelson, Joah M. (1982) *No Easy Choice : Political Participation in Developing Countries*. Cambridge : Harvard University Press.
- Hugo E. Reading. (1977). *A Dictionary of the Social Sciences*. London: Henley & Boston.
- Hunt R.G. (1971) "The Differentiation of Roles" Selected Reading and Project in Social Psychology New York.
- Levinson, D. J. (1991) *Introduction to Sociology*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Milbrath, L. W. (1965). *Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics?* Chicago: Rand McNally.
- Mibrath, L.W. and M.L. Goel. (1977) *Poltical Participation: Why and How People Get Involved in Politics*. Chicago. Rand McNally College Publishing.
- Nie, N.H. and S. Verba. (1975) *Handbook of Political Scitence: Non. Government Politics*. Reading, Masschusetts: Addison Wesley Publishing
- Rasmussen, D., (1969) "Late Cenozoic geology of the Cabbage Patch area, Granite and Powell Counties, Montana: Missoula, University of Montana" M.S. thesis.
- Robert A. Dahl. (1963) *Modern Political Analysis*. New York : Prentice Hall of India.
- Tead, Ordway. (1935) *The art of leadership*. New York : McGraw Hill.
- Turner, J. H. (2003) *The Structure of Sociological Theory*. Belmont : Thomson Wadsworth.
- Weiner, M. (1972) *Crises and Sequencees in Political Development Princeton*. Princeton University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลงานของ พันเอก สมคิด ศรีสังคม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุดรธานี 4 สมัย (พ.ศ. 2512 – 2529)
 หัวหน้าพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514)
 สมาชิกสมัชชาแห่งชาติ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณา (พ.ศ.2516-2517)

เกิด	วันที่ 1 สิงหาคม 2460
ที่อยู่	23/57 หมู่ 5 หมู่บ้านลาดยาว ซอยท่านผู้หญิงพหลฯ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 561-2989 โทรสาร. 561-2989
การศึกษา	ธรรมศาสตร์บัณฑิต (ม.วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง) ปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์ (Birmingham University : อังกฤษ) นิติศาสตรมหาบัณฑิต (ม.ธรรมศาสตร์)
อาชีพ	ข้าราชการบำนาญ
ประสบการณ์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2512, 2518, 2519 และ 2529 สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2516 สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ 2539

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 (พ.ศ. 2539)

ข่าววิทยุรัฐสภา

เลขที่รับฟังการออกเสียงประชามติในครั้งที่ประชุมสภา สมัยสามัญ สมัยที่ ๑๖ ชุดแรก ๒๕๓๙

หมู่อาคารที่ประชุมสภา โทร. 0 - ๒๒๓๓ - ๑๒๑๑

อดีต สสร. เผยควรปฏิรูปคนก่อนคิดปฏิรูปการเมือง

23 มิ.ย. 49 - อดีต สสร.เผยการเมืองไทยในปัจจุบันยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรเนื่องจากยังมุ่งเน้นในการพัฒนาด้านวัตถุมากเกินไป ส่วนเรื่องของการปฏิรูปการเมืองเห็นว่าควรปฏิรูปคนก่อนเป็นสิ่งแรกแล้วค่อยมองกันว่าจะปฏิรูปการเมืองในทิศทางใด

พันเอกสมคิด ศรีสังคม ทำหน้าที่ ส.ว.อุดรธานี อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญหรือ สสร. กล่าวถึงความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเนื่องในโอกาสวันครบรอบ 74 ปี แห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย 24 มิถุนายน

2475 ว่า ปัจจุบันการเมืองจะเน้นพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าทางด้านจิตใจ จึงส่งผลให้การเมืองไทยยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร เห็นได้จากเรื่องของการซื้อเสียงที่ปัจจุบันยังมีนักการเมืองบางคนใช้วิธีดังกล่าวเพื่อที่จะเป็นช่องทางให้ตนเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนและกอบโกยผลประโยชน์ในภายหลัง

พันเอกสมคิดยังได้ให้ความเห็นในเรื่องของการปฏิรูปการเมืองด้วยว่า การปฏิรูปการเมืองไม่ใช่เรื่องง่ายเนื่องจากประชาชนยังไม่ได้รับการศึกษาทางด้านการเมืองจากผู้มีอำนาจ นักวิชาการหรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านการเมืองเท่าที่ควร ดังนั้นตนเห็นว่าก่อนที่จะมีการปฏิรูปการเมืองควรที่จะปฏิรูปคนก่อนเป็นสิ่งแรก โดยเน้นทางด้านคุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม รวมไปถึงเรื่องของการพัฒนาสถาบันครอบครัว การศึกษาและศาสนา เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคนให้เป็นคนดีและเป็นคนเก่ง

อดีต สสร. ยังได้กล่าวถึงแนวความคิดที่จะก่อตั้งสถานศึกษาขึ้นโดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นในเรื่องของความรู้คู่คุณธรรม สร้างเด็กให้เป็นคนเก่งและคนดีเพื่อเป็นนักบริหารที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป

ประธานคนแรกของโครงการรณรงค์เพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย (ครป.)
(พ.ศ. 2518-2529)

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 (พ.ศ. 2539)

ละหุ่งสื่อพิมพ์
มนคง ตระงไป ตระงมา
นครราชสีมา

ข่าวหน้าหนึ่ง

วันอังคารที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2540

รธน.หมกเม็ด?

"ที่หมมาเป็น ส.ส.ร. คราวนี้ หมกไม่ได้จริง เต้นอะไรกับเขา เพราะวังไม่เป็น และไม่คิดจะรัง ค้ำย รังเป็นแต่ดอกก้างคางในคอเขา คิดว่า เมื่อมีโอกาสที่จะรังเข้าบ้านเมืองในการร่างรัฐธรรมนูญจึงเข้ามาเป็น"

เป็นการเปิดของ พ.อ.สมคิด ศรีสังคม อดีต ส.ส. 4 สมัยของสุพรรณบุรี และเคยเป็น หัวหน้าพรรคพลังนิยมมาแล้ว ได้กล่าวเวทีการเมืองมา 10 กว่าปีแล้ว โจ่งรังก็อยากจะเล่นพ่อ แต่สู้เงินไม่ไหว เลยขอยเล็กเล่นเด็ดขาด พอเวทีการเมืองแบบที่ ถึงแม้ปฏิรูปการเมืองแล้วก็จะไม่ลงสมัคร ส.ส.

หลังจากได้ไป(ส.ส.ร.ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์แล้ว ก็ได้ยกเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการวิชาการร่วมศึกษาการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่มีการประชุม ส.ส.ร. ไม่เคยขาดเลยแม้แต่ครั้งเดียว ได้ติดตามการร่างรัฐธรรมนูญอย่างไม่ขาดสาย มีความเห็นแย้งกับส่วกันว่าร่างรธน.ใหม่ให้เป็น การร่างเพื่อตัวเอง แบบไม่เอาเลือกตั้ง แต่

พ.อ.สมคิด ศรีสังคม

จนถึงทุกวันนี้ ก็คิดว่าพวก ส.ส.ร.ที่ร่าง รธน.ใหม่ ก็เป็นแบบเดียวกัน หมกเองเข้ามาเป็น ส.ส.ร.คราวนี้ ไม่ได้อยู่ในอุดมคติหลบหนายจากใจทั้งสิ้น ไม่เคยมีใครที่จะมากระซิบกระซาบให้เอาขังรังให้เอาขังรังทำ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ได้ตกอยู่ใต้อิทธิพลของใคร"

ส่วนที่บรรดา ส.ส. ไม่พอใจที่ร่าง รธน.ใหม่ ดัดอย่างงูไม่ให้ ส.ส.เป็น รมต. ถ้าปีจะต้องลาออก เพราะการร่าง รธน. ไม่ได้ทำเพื่อ ส.ส. หรือ ส.ว. ไม่ได้ทำเพื่อพรรคการเมือง หรือทำเพื่อนายกฯ เราปฏิรูปการเมืองเพื่อประชาชน อยากเห็นความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น

ถึงแม้ ส.ส.ร. หลายคนจะเคยเป็น ส.ส.มาแล้ว ยางจะมีบางคนที่คิดจะเล่นการเมืองต่อไป แต่พวก รัง รธน. ไม่ให้ ส.ส. เป็น รมต. เป็นการแสดงว่าไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง แต่เห็นว่าสภาวะสังคมในขณะนั้นมันเลื่อมทราม ประชาชนหมดศรัทธาเมื่อ

หน้าไม่มีความเชื่อถือนักการเมือง "แต่ไม่ใช่นักการเมืองทุกคนนะ มันก็เหมือนปลาช่อนเดียวกัน เมื่อเอาตัวหนึ่งก็พลอยเหม็นไปทั้งข้อง และก็รู้สึกว่าการเมืองตอนนี้มัน และเหอะเหอะพอน พุดง่าบๆ ว่าเป็นการเมืองหน้าเก่า เราจึงมาแก้ตรงจุดนี้เพื่อหาทางให้การเมืองมันสะอาดขึ้น พ้นจากหน้าเก่าเสียที"

กาฬห่ม ส.ส. เป็น รมต. ก็เพราะเห็นว่า ส.ส.มันจะแย่งกันเป็น รมต.กันอย่างน่าเกลียด เราจึงคิดว่าควรป้องกันเรื่องนี้ไว้ใน รธน. ใหม่ เพื่อให้เข้ากับสภาวะบ้านเมืองในปัจจุบัน ส.ส.จะไล่ทำหน้าทีนี้โดยถูกต้อง ไม่ใช่ทำทั้งฝ่ายบริหารด้วย ก่อนร่างเราก็ไปถามประชาชน

เพราะตาม รธน. ฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนี้ มาตรา 211 ได้ระบุว่า การร่าง รธน. ให้คำนึงถึงความเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ เราก็ทำตามที่เห็นสมควรแล้วจะบอกว่า ส.ส.ร. ทำเพื่อตัวเองได้ยังไง

"เราถามประชาชนว่าเมื่อ ส.ส. มาเป็น รมต.แล้วให้หลุดจาก ส.ส. ดีมั๊ย เขาก็ตอบว่าก็ดีนี่ เราถามประชาชนทั้ง 76 จังหวัด ก็เห็นด้วย ที่ไม่เห็นด้วยก็มีแค่ ส.ส. ซึ่งเป็นเรื่องของเขา ห้ามกันไม่ได้"

อ้าว...ไปตัดอำนาจเขาแล้วจะให้เขาเห็นด้วยได้อย่างไร เพราะใครๆ ก็อยากเป็น รมต. กันทั้งนั้น

สิง ลีซิด

มันคง ตรงไป ตรงมา

แห้วแห้ว

วันพุธที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2540

ชัตคนค้ำ รธน.

ส.ส.ส่วนใหญ่มักจะถูกดูเป็นเสียงเดียวกันว่า
ที่ส.ส.ร.ไม่ทำประชาพิจารณ์เพื่อฟังความคิดเห็น
ของประชาชนเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญใหม่
มีแต่ข้าราชการ ครูบาอาจารย์ และผู้ที่สนใจ
การเมือง มาประชุมเพียง 200-300 คน
ประชาชนส่วนมากไม่รู้เรื่องรัฐธรรมนูญด้วยเลย

“นั่นก็เป็นความเข้าใจของเขา แต่
ที่เราไปฟังประชาชนเราใช้หลักวิธีสากลคือทำ
การหยั่งเสียงทั้ง 76 จังหวัด ไม่เฉพาะแต่ตัว
เมือง เราทำตามหมู่บ้านต่างๆ ด้วย”

นี่เป็นการตอบโต้ของ พ.อ.สมคิด
ศรีสังข์ ส.ส.ร.อุดรธานี เคยเป็นส.ส.มา
4 สมัย เคยเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองมาแล้ว
มีประสบการณ์ในด้านการเมืองมาไม่น้อย
ได้อรรถาธิบายต่อ

เราไม่ได้ตามว่ารัฐธรรมนูญคืออะไร
เราบอกอย่างสิทธิเสรีภาพของท่าน เมื่อ
ท่านถูกจับแล้วตำรวจขังหลายๆ วัน แต่เรา
ให้ขังได้แค่ 48 ชั่วโมงตีขม หรืออย่างเลือก
ตั้งส.ส.จะให้เป็นอย่างที่ผ่านมามี หรือจะให้

พ.อ.สมคิด ศรีสังข์

ผสมกัน คือ เลือกตั้งเขตละคนส่วนหนึ่ง อีก
ส่วนหนึ่งเลือกตามรายชื่อบัญชีพรรค แล้ว
ก็แบ่งกันไปตามพรรคต่างๆ

“บางคนบอกว่า พวกปาร์ตี้ลิสต์เอา
นายหมูนายหมาเข้ามาเป็น นั่นก็เป็นการพูด
ส่งเดช พรรคต่างๆ เขาคงไม่บังคับชบเอานาย
หมูนายหมาเข้ามาเป็นหรอก เพราะรายชื่อของ
พวกปาร์ตี้ลิสต์แต่ละพรรคจะต้องมาสาวไล่กันว่า
ใครเอาเจ้าทหรือหนักเลงที่ไหนมา แต่ละพรรค
จะต้องคิดเอาคนเด่นคนดังที่มีความรู้ความสามารถ
มาอดกันว่า คนของใครจะเด่นกว่ากัน”

ส่วนที่ส.ส.บอกว่าถึงจะร่างรัฐธรรมนูญ
ให้ดียังไงก็ป้องกันข้อเสียไม่ได้ เป็นความจริง
เพราะไม่มีที่ไหนในโลกที่จะป้องกันอาชญากรรม
ได้ กฎหมายอาญามีตั้ง 300-400 มาตรา
ป้องกันคนลักทรัพย์และป้องกันคนฆ่ากันได้มี
เป็นแต่ทำให้มันลดลงมันเท่านั้น

เลือกตั้งเขตละ 1 คน
ประชาชนก็เอาเขตละ
1 คน

สำหรับการ
เลือกตั้งมี 2 ระบบ
คือ การเลือกตั้งโดย
ตรงกับเลือกแบบปาร์ตี้
ลิสต์ ด้านอภิปาร์ตี้ลิสต์
เฉยๆ เขาก็ไม่รู้ เขาก็
อธิบายให้ฟังว่าเอามา

“เรื่องข้อเสียก็เหมือนกันไม่มีที่
ไหนในโลกป้องกันได้ มันอยู่ที่นักการเมือง
และประชาชน นักการเมืองเห็นว่า ถ้า
ไม่ซื้อเสียงประชาชนก็ไม่ลงคะแนนให้
ประชาชนถูกมอมเมาในเรื่องนี้มานาน มัน
เป็นความผิดของนักการเมืองเอง แล้วจะ
ไปโทษใคร”

ถึงแม้จะป้องกันการใช้เสียง 100%
ไม่ได้ก็จริง ได้สัก 60-70% ก็พอใจแล้ว
รัฐธรรมนูญทั้งฉบับไม่ได้มีแต่เรื่องข้อเสีย มี
เรื่องต่างๆ อีกเยอะแยะ เรื่องข้อเสียเป็น
เพียงส่วนหนึ่งแต่ก็เป็นเรื่องสำคัญ ควบคู่
กันมีข้อดีด้วยมีเสถียรภาพก็ยังมีภารกิจหนักกัน
เป็นธรรมดา

รัฐธรรมนูญใหม่มีอะไรดี อีกแยะ
ไม่ได้วางเพื่อใคร นักการเมืองจะได้ประโยชน์
เสียประโยชน์เราไม่ได้นี่ถึง ไม่ได้วางเพื่อ
ตัวเอง แต่วางเพื่อประชาชนส่วนรวม

“รัฐธรรมนูญทำให้เขียนตัวพิเศษเล็ก
เลอแค่นั้น ถ้าไม่ปฏิบัติก็เป็นเศษกระดาษ
เปล่าๆ” นี่เอง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังง่ายอีก
ด้วย และก็ไม่ไปยุ่งศักดิ์สิทธิ์หรือจารีต
คณะก็ได้ทุกอย่าง”

ขออย่างเดียว อย่าให้พวกเผด็จการ
ฉกชิงได้ก็แล้วกัน

ลอง ลีขิต

สมาชิกรัฐสภาจังหวัดอุดรธานี (พ.ศ. 2543-2549)

ยื่นศาลรัฐธรรมนูญถอดกต.

เข้าวันเดียวกัน พ.อ.สมคิด ศรีสังคม รักษาการสว.อุดรธานี และคณะ 35 สว.เข้ายื่นหนังสือคำร้องขอให้ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยให้ กต.พ้นจากตำแหน่ง ด้วยเหตุขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ โดยยื่นคำร้องต่อนายสุชน ชาติเชื้อ รักษาการประธานวุฒิสภา ซึ่งเป็นผู้รับด้วยตัวเอง โดย พ.อ.สมคิด กล่าวว่า การเลือกตั้ง เมื่อ 2 เมษายน ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า การปฏิบัติหน้าที่ของ กต.ทั้ง 3 คน ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แสดงให้เห็นว่า กต.ชุดนี้ไม่ชอบธรรมที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอีกแล้ว ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ในคำร้องได้ระบุการขาดคุณสมบัติของ กต.ทั้ง 3 คน ว่า 1) มีพฤติการณ์ละเว้นหรือวินิจฉัยสั่งการโดยมิชอบ ทั้งการกำหนดวันเลือกตั้ง การจัดคูหา จัดการเลือกตั้งใหม่ การเวียนเทียนผู้สมัคร การเร่งรัดการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย การละเว้นไม่สะสางปัญหาจางวานพรรคเล็กลงสมัครรับเลือกตั้ง, 2) ความไม่เป็นกลางทางการเมือง โดยละเว้นการวินิจฉัย และออกกฎหมายโดยไม่ชอบ 3) มีพฤติการณ์เป็นที่ประจักษ์ว่าไม่เป็นกลางทางการเมือง และ 4) ปัญหาการใช้กฎหมาย

สว. ซีเหมืองโปแตชอุดร ผลประโยชน์ชาติและประชาชนต้องมาก่อน

เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2548 เวลาประมาณ 10.00 น. กลุ่มอนุรักษสิ่งแวดล้อมอุดร เข้ายื่นหนังสือขอให้ตรวจสอบโครงการเหมืองแร่โปแตชอุดรธานีต่อ นายสุชน ชารีเครือ ประธานวุฒิสภา และนายสมคิด ศรีสังคม สมาชิกวุฒิสภา จ.อุดรธานี ในโอกาสที่ประธานวุฒิสภา เดินทางมาเป็นประธานในการสัมมนาเรื่อง “การบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา” ณ ห้องประชุมเจริญศรีคอนเวนชั่นฮอลล์ โรงแรมเจริญศรีแกรนด์รอยัล จ.อุดรธานี โดยมีข้าราชการครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าร่วมนับพันคน

ผู้สื่อข่าวรายงานว่าชาวบ้านกลุ่มอนุรักษสิ่งแวดล้อมอุดรธานีประมาณ 200 คนเข้ายื่นหนังสือต่อประธานวุฒิสภา เรื่องขอให้ตรวจสอบโครงการเหมืองแร่โปแตชอุดรธานี อีกทั้งยังมีกลุ่มผู้สนับสนุนโครงการประมาณ 80 คน เดินทางมามอบช่อดอกไม้และยื่นหนังสือกับประธานวุฒิสภา ด้วยเช่นกันจึงเกิดการเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านโครงการอยู่หน้าห้องประชุม ทำให้นายจารึก ปริญญาพล ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี ออกมาพบเจรจากับชาวบ้านทั้งสองกลุ่ม และกล่าวว่าการเดินทางมาอุดรธานีครั้งนี้ของประธานวุฒิสภา และคณะ สว. เพื่อร่วมการสัมมนาเรื่องการศึกษาไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องเหมืองแร่โปแตชแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามหลังจากกล่าวเปิดงานการสัมมนาดังกล่าว นายสุชน ชารีเครือ ประธานวุฒิสภา พร้อมด้วยนาย สมคิด ศรีสังคม สมาชิกวุฒิสภาอุดรธานี เดินทางออกมารับหนังสือจากทั้งสองฝ่ายหน้าห้องประชุม

นายปัญญา โคตรเพชร รองประธานกลุ่มอนุรักษสิ่งแวดล้อมอุดรธานี ที่เข้ายื่นหนังสือต่อประธานวุฒิสภา และนายสมคิด ศรีสังคม สมาชิกวุฒิสภาอุดรธานี กล่าวว่าการกลุ่มอนุรักษสิ่งแวดล้อมอุดรธานีได้ยื่นหนังสือขอให้ทางวุฒิสภาตรวจสอบความไม่ชอบมาพากลของเหมืองแร่โปแตชใน 5 ประเด็นหลักได้แก่

1. ขอให้ดำเนินการตรวจสอบความชอบธรรมของสัญญาที่กระทรวงอุตสาหกรรมและกรมทรัพย์สินทางปัญญา ในนามของรัฐบาลไทย ทำกับบริษัทไทยอกริโกโปแตช จำกัด เมื่อวันที่ 4 ต.ค.2527 ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทเอเชียแปซิฟิก โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด (อพีพีซี) ซึ่งเป็นสัญญาที่ประเทศไทยเสียเปรียบหลายประการ อีกทั้งการที่บริษัทละเมิดสัญญาในสาระสำคัญ ได้แก่ สัญญาข้อที่ 8 ว่าด้วยเรื่องการมีส่วนร่วมของคนไทยโดยในข้อ 8.1 เรื่องระดับการมีส่วนร่วมระบุว่า ตลอดอายุของสัญญา "รัฐบาล" และ/หรือ "บุคคล" ไทย จะต้องเป็นเจ้าของและ/หรือควบคุมอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของ "หุ้น" และในข้อที่ 8.2 ก็ระบุว่าจะต้องรักษาระดับการมีส่วนร่วมของคนไทยไว้ครึ่งหนึ่งของ "หุ้น" อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกระทรวงการคลังของรัฐบาลไทยถือหุ้นร้อยละ 10 เอกชนไทยร้อยละ 25 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 65 เป็นหุ้นของบริษัท ซึ่งเท่ากับเกินกว่าร้อยละ 50 การผิดสัญญาจึงเกิดขึ้นแล้ว

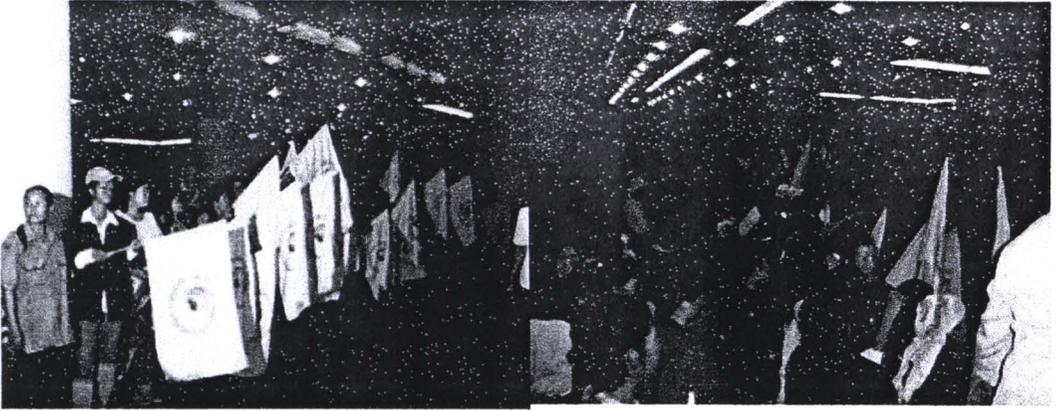
2. ขอให้ตรวจสอบการได้มาซึ่งที่ดินที่ตั้งโรงงานแยกแร่และโรงแต่งแร่ บนพื้นที่ประมาณ 2,500 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณที่ชาวบ้านเรียกว่า "โนนหมากโม" ในพื้นที่บ้านหนองนาเจริญ ต.ไผ่ อ.เมือง จ.อุดรธานี ทั้งนี้บริเวณ "โนนหมากโม" นั้นเป็นที่ดอนอันเป็นต้นห้วยหลายสายที่จะไหลลงสู่หนองหานกุมภวาปี และขณะนี้ บริษัทได้กำลังมีการดำเนินการขอใช้น้ำดิบจากหนองนาตาล หนองน้ำสาธารณะสำหรับขบวนการแต่งและแยกแร่ภายในโรงงานดังกล่าว อันจะก่อผลเสียแก่ราษฎรที่ใช้แหล่งน้ำดังกล่าว ในการหาอยู่หากินและดำรงชีวิตของเกษตรกรที่ทำการเกษตรในบริเวณโดยรอบ

3. ขอให้ตรวจสอบรายงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการไม่ถูกขั้นตอน ไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ข้อมูลเก่า ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งมีสาระการจำกัดขอบเขตของผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการแต่เพียงประชาชนในเขตเหมือง ซึ่งไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบจริงได้แก่ พื้นที่ลุ่มน้ำหนองหานกุมภวาปี

4. ขอให้ติดตามตรวจสอบพฤติกรรมของบริษัทและกลุ่มผลประโยชน์ที่กำลังวางแผนดำเนินการแบ่งแยกและสร้างความแตกแยกให้กับประชาชนในพื้นที่โครงการ รวมทั้งการข่มขู่คุกคามราษฎรที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ จนชาวบ้านเกิดความหวาดกลัวและรู้สึกไม่ปลอดภัย

5. ขอให้เปิดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นเรื่องโครงการเหมืองแร่โปแตชอุดรธานี จากประชาชนในพื้นที่อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการของประชาชนในพื้นที่และเผยแพร่ข้อมูลโครงการสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางต่อไป

ทั้งนี้เพราะโครงการดังกล่าวเป็นโครงการซึ่งไม่โปร่งใสตั้งแต่ต้นในเรื่องผลประโยชน์ที่ตกอยู่ในมือบริษัทต่างชาติ และยังไม่แสดงความจริงใจต่อเรื่องการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประชาชนชาวอุดรจึงตกอยู่ในความเสี่ยงหากเกิดโครงการขึ้นจริง ซึ่งขณะนี้ก็มีความแตกแยกกันมากแล้วนายปัญญากล่าว

ด้านนายฉลอง ภูติไล ตัวแทนกลุ่มพิทักษ์สิทธิดินตนเองกล่าวว่า ตนและคณะมายื่นหนังสือเพื่อสนับสนุนโครงการเหมืองแร่โปแตชเพราะเห็นว่าโครงการเหมืองแร่โปแตชอุดรธานีเป็นโครงการที่จะสร้างรายได้และทำให้ประชาชนมีงานทำไม่ต้องอพยพแรงงานไปทำงานไกลจึงเป็นผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่นอีกด้วย ส่วนเรื่องผลกระทบตนคิดว่าเทคโนโลยีสมัยมัยในการทำเหมืองและฝ่ายรัฐบาลจะควบคุมดูแลได้เป็นอย่างดี

นายสุชน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภากล่าวว่า เรื่องโครงการขนาดใหญ่อย่างโครงการเหมืองแร่โปแตชอุดรธานีเป็นเรื่องผลประโยชน์ของชาติจึงต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ประเทศไทยต้องไม่เสียเปรียบ รวมทั้งเรื่องผลกระทบหากมีปัญหาความไม่ชัดเจน ในเรื่องการศึกษาหรือป้องกันผลกระทบจะต้องเริ่มต้นกันใหม่ สำหรับเรื่องความขัดแย้งในพื้นที่ก็จะต้องดูแลอย่างดี ต้องดำเนินการอย่างโปร่งใสเพื่อความไว้วางใจของประชาชนทั้งสองฝ่าย

นายสมคิด ศรีสังคม สมาชิกวุฒิสภา จ.อุดรธานี กล่าวว่าเรื่องนี้จะต้องฟังเหตุฟังผลจากประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ แม้จะเป็นโครงการขนาดใหญ่มีตัวเงินมากมาย แต่อย่างไรก็ตามต้องคิดถึงประชาชนในพื้นที่ก่อนว่าเขายอมรับได้หรือไม่ ต้องดูเรื่องการศึกษาผลกระทบต่อประชาชนอย่างรอบคอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เพราะหากมีการสร้างเหมืองจริงจะเกิดการกระจายของฝุ่นเกลือในบรรยากาศมากมามายพัดเข้าสู่หมู่บ้านรอบ และเข้ามาถึงเมืองอุดรด้วยและประชาชนก็ต้องเป็นผู้รับผลกระทบสุดหายนใจเอาฝุ่นเกลือเหล่านั้น รวมทั้งเรื่องการปนเปื้อนของน้ำเค็มดินเค็มจากกองเกลือและหางแร่ที่นำขึ้นมา

กองบงกช 22 ปีนี้จะเป็นผลทำให้แหล่งน้ำมีการปนเปื้อนน้ำเค็มและเกลือ อีกทั้งช่วยอายุการทำเหมืองซึ่งมีการขุดขอนไซใต้ดินเมืองอุดรจนเป็นโพรงหลายหมื่นไร่ ก็ไม่มีสิ่งใดรับประกันได้ว่ามันจะไม่เกิดแผ่นดินทรุดหรืออาจจะถล่มลงมา ไม่มีสิ่งใดหรือใครจะเป็นผู้รับประกันเรื่องนี้ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำหรือไม่ทำเหมือง จึงต้องคำนึงต่อคำนึงถึงชีวิตของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ

ในนามสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอุดรธานี ตนได้ไปประสานงานกับกรมวิชาการสิ่งแวดล้อมวุฒิสภาเป็นผู้พิจารณาดำเนินการตามหนังสือที่กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานีร้องเรียนมา รวมทั้งเรื่องการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพราะทั้งสว. สส. หรือรัฐบาล ถือว่าเป็นผู้ใช้ประชาชน จึงต้องนึกถึงประชาชน เป็นสำคัญ ต้องฟังเหตุฟังผลของประชาชน โดยเฉพาะชาวบ้านในพื้นที่

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์เรื่อง .....

สัมภาษณ์ ณ .....

วันที่ .....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา .....น. ถึง เวลา.....น.

ผู้ถูกสัมภาษณ์ .....

ตำแหน่ง .....

สัมภาษณ์โดย .....

อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล.....

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ชีวิตในวัยเด็กของท่านเป็นอย่างไร ?
2. ชีวิตการเรียนของท่านเป็นอย่างไร ?
3. ท่านนับถือใครเป็นแบบอย่างในการเรียน ?
4. เมื่อสอบชิงทุน กพ. ได้ที่ 1 เพราะเหตุใดท่านจึงเลือกเรียนทางด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ?
5. ท่านเริ่มทำงานโดยรับราชการครูเป็นอันดับแรก เพราะเหตุใดจึงเริ่มเข้ามาสนใจงานด้านการเมือง ?
6. ท่านคิดว่าแรงจูงใจอะไร ที่ทำให้ท่านสนใจงานด้านทางการเมือง ?
7. ท่านตัดสินใจสมัครรับเลือกตั้งด้วยเหตุผลใด ?
8. ท่านมีเทคนิคและวิธีการในการหาเสียงอย่างไร ?
9. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดท่านจึงได้รับความไว้วางใจจากชาวอุดรธานี ?
10. ขณะที่ท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุดรธานีสมัยแรก การเมืองในยุคนั้นเป็นอย่างไร ?
11. ในบทบาทการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของท่าน ในสมัยแรกเป็นอย่างไร ?
12. ในขณะที่ท่านทำงานด้านการเมือง ท่านพบอุปสรรคใดบ้าง ? อย่างไร ?
13. ในฐานะที่ท่านเป็นนักการเมืองจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ท่านคิดว่ามีความแตกต่างจากนักการเมืองที่มาจากภาคอื่น ๆ หรือนักการเมืองจากส่วนกลางหรือไม่ ? อย่างไร ?
14. เมื่อท่านเป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2518 บทบาทของท่านเปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่ ? อย่างไร ?
15. บทบาทของท่านในช่วงการเป็น ส.ส. สมัยที่ 2 แตกต่างจากการเป็น ส.ส. สมัยแรกหรือไม่อย่างไร ?
16. บทบาทของท่านเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกแห่งชาติเป็นอย่างไร ?
17. บทบาทของท่านเมื่อครั้งดำรงสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นอย่างไร ?
18. บทบาทของท่านเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งประธานคนแรกของโครงการณรงค์เพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย (ครป) เป็นอย่างไร ?
19. บทบาทของท่านเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอุดรธานี ?
20. บทบาทของท่านเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญปี 2540 เป็นอย่างไร ?

21. ท่านคิดว่าการเป็นอาจารย์ นักวิชาการ ทหาร และนักการเมือง สำหรับตัวท่านแตกต่างกันอย่างไร ?
22. ท่านคิดว่าคุณลักษณะของนักการเมืองไทยควรจะเป็นอย่างไร ?
23. ท่านคิดว่าเหตุการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน (ยุค คมช.) เป็นอย่างไร ?
24. ท่านคิดว่าปัญหาทางการเมืองไทยจะสามารถแก้ไขได้หรือไม่ ? อย่างไร ?
25. ท่านมีความคิดว่าจะทำงานอะไรอีกบ้างในอนาคต ?

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล   นางเบญจมาภรณ์ ตันหยง
วัน เดือน ปี เกิด   21 สิงหาคม 2516
สถานที่เกิด   อุดรธานี
ประวัติการศึกษา   ศษ.บ (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2539
สถานที่ทำงาน   เทศบาลตำบลศาลากลาง
  เลขที่ 91 หมู่ 6 ตำบลศาลากลาง อำเภอบางกรวย
  จังหวัดนนทบุรี 11130
ตำแหน่ง   นักวิชาการศึกษา

